NEDEN
SENDİKA
NEDEN
BİRLEŞİK METAL-İŞ

DİSK
BİRLEŞİK METAL İŞÇİLERİ SENDİKASI

BİRLEŞİK METAL-İŞ YAYINLARI

Tünel Yolu Cad. No.2 81110 Bostancı-İSTANBUL
Tel: (0216) 380 8590 Faks: (0216) 373 6502

Teknik Hazırlık: Birleşik Metal-İş
Baskı: Birleşik Metal-İş
No: 13 / 2002 (Eylül 1998 baskısı güncelleştirilmiştir.)

ÖNSÖZ

İnsanların birbiri ile tanışmasında da; "*Karşımdaki nasıl birisi?",* "*Nasıl bir kişiliğe sahip?*", "*Ben nasıl davranmalıyım?*", "*Hangi hareketlerim uygun düşer veya düşmez?*" gibi sorular yanıtlanarak **tanışma** gerçekleşir.

Eksik tanıma halinde, zaman kayıpları yaşanabiliyor.

Hatta gerekmediği halde önyargılar oluşabiliyor.

Benzer bir tanışma süreci, çalışanlarla, onların örgütleri olan "**sendikalar**" arasında da sözkonusudur.

Ülkemizde yaklaşık 10 milyon sanayi işçisinin sadece 600-700 bininin toplu iş sözleşmesinden yararlandığı dikkate alınırsa, "**tanışma**" konusunda çok ciddi bir eksikliğin bulunduğu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Çalışanları hak ve hukukları konusunda yeterince donanımlı kılamayan bir eğitim sistemimizin olduğu bir gerçek.

Hatta sendikaların "*zararlı*" kurumlar olarak gösterilmesi yönünde de önemli bir çaba harcandığından da kuşku yoktur.

Ama tüm engellere rağmen, sendikaların da kendilerini yeterince ve doğru biçimde tanıtabildiklerini söylemek de olası değil.

Sendikamıza göre işçilerle, işçi sendikaları arısında karşılıklı mevcut olan bir eksikliğin giderilebilmesi için, çok yönlü ve boyutlu etkinlikler gösterilmesi kaçınılmazdır.

Hiçbir yarar sağlamayacak olan suçlama psikolojisine düşmeden, Birleşik Metal İşçileri Sendikası olarak, önce "Biz ne yapıyoruz?" diye kendimize sormayı tercih etti.

Bu yolda çok yönlü olarak sürmekte olan çalışmalarımıza bir yeni boyut daha katmak adına, önce kendimizi doğru sunmamız gerektiği sonucuna ulaştık.

Bunun için sorulması gereken birinci soru, evrensel bir soru olan "***Sendikalar nasıl örgütlerdir?"*** sorusu olmalıydı.

İkinci ve öznel soru olarak: "***Birleşik Metal İşçileri Sendikası nasıl bir sendikadır?"*** sorusunun da yanıtlanması gerekiyordu.

Sendikacılığın ve Birleşik Metal İşçileri Sendikası'nın doğru tanıtılması amacıyla hazırlanan bu broşürün yararlı olmasını dileriz.

Birleşik Metal-İş Sendikası

Genel Yönetim Kurulu

SENDİKA NEDİR?

Yaşamımızda son derece önemli bir yere sahip olan çeşitli kurumların üyesi olabiliyoruz. Bunlar, partiler, dernekler, vakıflar vs.dir.

Bu örgütlere göre, yaşamımızın içinde daha büyük bir yer tutan, işyerinde çalışma koşullarımızı ve ülkede yaşam koşullarımızla ilgili bir örgüt de **sendikala**rdır**.**

Nedir sendika?

Bütün gün üretim yaptığımız işyerimizde işverenimizle toplu pazarlığa oturan, evimize götüreceğimiz ekmeğin, aşın miktarını belirleyen, çalışma koşullarını düzenleyen, işçi sağlığına azami önem veren, kısaca çalışma ortamının insanileşmesi doğrultusunda çalışma sürdüren, üye-işyeri ilişkilerini belli bir düzene getiren, bununla kalmayarak işyeri dışında da ana babamızla, kardeşlerimizle, eş ve çocuklarımızla olan ilişkilerimize kadar bütün ailemize ve topluma etkide bulunan bir örgüttür sendika.

Hepimiz ülkemizin dört bir yanında çalışıyoruz, üretiyoruz.

Her birimizin işyerleri farklı farklı özelliklerde.

Birbirimizden farklı siyasal görüşlerimiz var, ayrı ayrı siyasi partilere oy veriyoruz ya da üyeyiz.

Her birimizin doğduğu yer farklı, Kimimiz yıllardır çalışıyoruz, kimimiz henüz çok yeniyiz.

Her birimiz yaşama farklı farklı pencerelerden bakabiliriz.

Ama hepimiz aynı sorunları yaşıyoruz. Dertlerimiz aynı, çözümleri de aynı...

Nedir bu sorunlar?

Aldığımız ücretler yetmiyor. Hepimizin ortak derdi hayat pahalılığı. Pahalılık demek, ücretlerimiz aynı kalırken, **fiyatların** sürekli artmasıdır.

İşveren belli zamanlarda bizlere ücret artışı yapsa dahi, mutfağımıza giren sürekli azalıyor. Her geçen gün bir şeylerden vazgeçmek zorunda kalıyoruz. Doktora gitmiyoruz. Kitap alamıyoruz. Bütün gün ve bütün yıl çalışmamıza rağmen bir kaç gün tatil bile yapamıyoruz.

.

Daha iyi beslenme, daha iyi giyinme, çocuklarımızı eğitebilmek gibi çeşitli gereksinimlerimizi yerine getiremiyoruz.

Bu da yetmiyormuş gibi, her gün canla başla çalıştığımız işyerimizde işimizi eksiksiz yerine getirmemize rağmen **işten çıkarılma** korkusu içinde yaşıyoruz.

Oysa yarınlarımıza güvenle bakmak en temel hakkımız olan **yaşamak hakkının** bir parçası değil mi?

Çalıştığımız zamanının yanında ailemize, çoluk çocuğumuza, zaman ayırabilme, dinlenme hakkımız da olmalıdır.

Bu nedenle isteğimizin dışında fazla mesaiye kalmaya zorlanmamalıyız.

İnsan onuruna yakışır koşullarda **çalışmak** ve **yaşamak** istiyoruz.

Ülkemizde ortalama her gün 4 kişi iş kazalarında yaşamını yitirmektedir.

Onlarcası da yaralı...

İşyerinde dumandan, tozdan, kurşundan, amyanttan ve bir çok sebepten **meslek hastalığına** yakalananlar da cabası... Ne kendi fabrikamızda, ne de başka fabrikalarda iş kazaları olmasın istiyoruz. Yaşamlarını sürdürebilmek için çalışmak zorunda olan işçilerin meslek hastalığına yakalanması insanlık ayıbıdır.

Yaşlılık dönemlerimizde, çalışamadığımız günlerde yaşamımızı sürdürmemizi sağlayacak emeklilik hakkımız, işbaşına gelen her siyasi iktidarla yeniden tartışmaya açılıyor.

İşyerinde adam yerine konulmayı istemek bizim de hakkımızdır.

Sorunlarımız gerçekten çok ve her geçen gün artıyor.

Bu sorunların üstesinden nasıl geliriz?

Sorunları, ancak o sorunları yaşayanlar çözebilir. Ama tek başına değil...

Sorunları yaşayanlar **yan yana** gelir. Söz ve karar birliği yaparlarsa sorunlar çözülebilir.

Kimdir bunlar?

Bu sorunları yaşayanlar **işçilerdir**. Bizleriz...

Yani bütün gününü işyerinde geçiren karşılığında hakettiği ücreti alamayan işçiler, henüz toplu sözleşme ve grev hakkına dahi sahip bulunmayan bütün emekçiler.

Dünyanın bütün ülkelerinde emekçiler aynı koşullardadır.

Ve dünyanın bütün ülkelerinde **emekçiler** ancak **birliklerini** sağlarlarsa çözüm bulmaktadırlar.

O halde **biz** sorunlarımızı çözmek için neden birlik olmayalım?

Benzer sorunları **işyerinde** yaşayan emekçiler, **ortak sorunlarını** çözmek üzere **birleşiyorlar**.

İşyerlerinde aynı çatı altında birleşen emekçiler daha büyük sorunlarını çözmek üzere yeteri güce kavuşurlar. Birleşen emekçiler yenilmez bir güç olurlar.

Bizimle aynı dertleri yaşamayanlardan bizim sorunlarımız için çözüm beklemek akıntıya kürek çekmek ve çözümsüzlük değil midir?.

SORUNLARIMIZIN ÇÖZÜMÜ: ÖRGÜTLENMEKTİR!..

Bizim en büyük eksikliğimiz aynı dertlere sahip emekçiler olarak yan yana gelemeyişimizdir. **Örgütlenmek**, aynı çıkarlar temelinde birleşmek ve ortak amaçlar için güçbirliği yapmak demektir.

Sorunlarımızın çözümü ve haklarımızın elde edilmesi için, **biraraya** gelmek şarttır.

Bugün 60-70 yıl önce bir işçiye gerekli olanlardan çok daha fazla, 10 yıl önceki bir işçiye gerekli olandan da fazla gereksinimlerimiz var.

Bugün gelişen teknolojiye bağlı olarak niteliklerimiz artıyor. Eskisine göre kat kat fazla değer yaratıyoruz. Eğitim düzeyimiz ve vasıflarımız arttıkça yaşam biçimimiz de değişiyor, buna bağlı ihtiyaçlarımız da artıyor.

Yaratan ve üreten biz emekçilerin günün koşullarına göre insanca yaşam talep etmek en temel hakkımızdır. Sömürülmeden, ezilmeden yaşamak bizim de hakkımız.

KA
Di
EN
S

SADECE HAKLI OLMAK YETMEZ!..

Belli bir hakkı elde edebilmek için sadece haklı olmak yetmez.

Hakkımız olduğunu düşündüğümüz şeyleri elde edebilmek için güçlü olmamız gerekiyor.

"*Daha çok ücret benim hakkım, iş güvencem olmalıdır. Benden kesilen vergi oranında rantiyeciden, patronlardan da vergi kesilmelidir. Çağdaş bir insan olarak biz işçilerin de daha iyi giyinmeye, barınmaya, sinema ve tiyatro gibi kültürel faaliyetlerden yararlanmaya hakkımız var*" demek yetmiyor.

Bir şeyin bizim hakkımız olduğunu düşünüyorsak onu elde etmek için çaba göstermemiz, emek vermemiz gerekiyor.

Çözüme giden yol, "***Ne yapmalıyım?***" sorusu ile başlıyor.

Bu sorunları **tek başımıza çözemeyeceğimize** göre, soruyu; "***Biz ne yapmalıyız?***" biçiminde büyütmek gerekiyor.

Biz kimiz? Biz, milyonlarca emekçiyiz. Bu sorunun yanıtını verdiğimizde, **güçlü olmak** için ilk adımı da atmış oluruz.

Biz, nasıl güçlü oluruz?

Elbette herkes güçlü olmak ister. Ama güçlü olmak için herkesin yöntemleri farklıdır. Kimileri hemşehirlileriyle biraraya gelerek, kimi siyasi çevresi ile, kimi başka bir kesimle birlikte olarak kendini güçlü hissedebilir.

Ama işçilerin güçlü olması, **işyerindeki tüm işçilerin birliğinden geçer.**

Çünkü sorunlarımız işyerinde. Dertlerimizi ancak işyerinde benzer sorunları yaşayanların **birliği** ile çözebiliriz.

Bugün işyerinde çalışanlar hangi **partiden** olursa olsun, hangi mezhepten olursa olsun, hangi köyde doğmuş olursa olsun benzer olumsuzlukları yaşıyor.

Bütün farklılıklarına rağmen, aynı olumsuz çalışma ve yaşama koşullarında bulunan emekçiler **çözümü hiç bir ayrıma yer vermeden** biraraya gelerek bulabilirler.

Zaten Sendikalar da, işçileri hiç bir siyasi, etnik, mezhep veya cinsel ayrım gözetmeden **işçi** olma temelinde birleştiren kurumlardır.

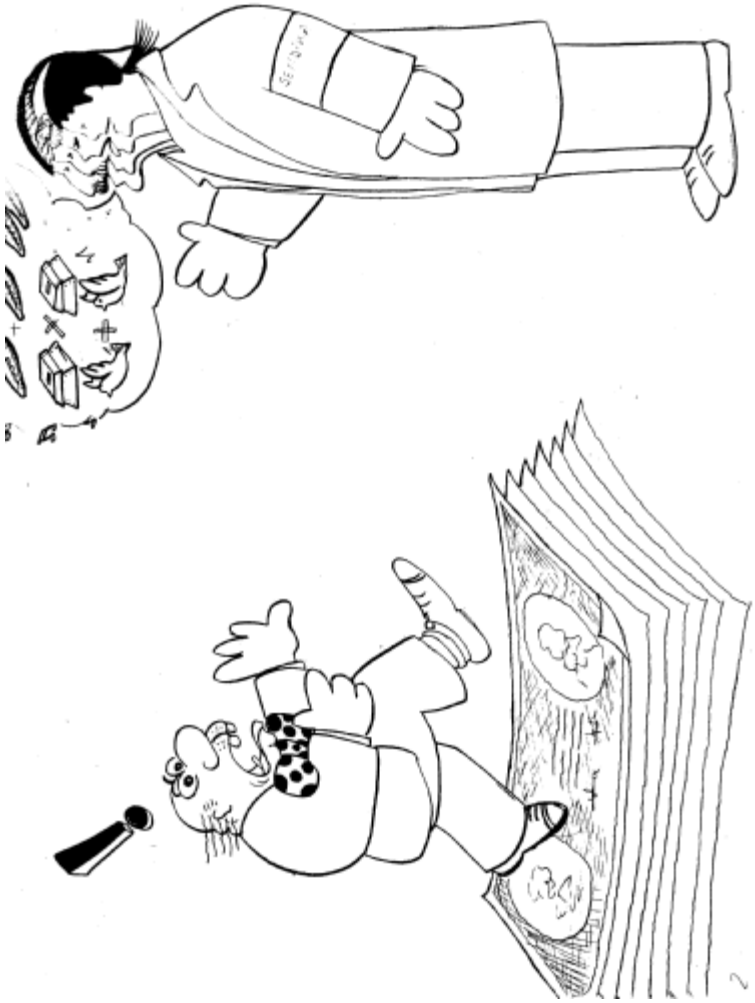

PATRON NE DER?

Bizim hak olarak dile getirdiğimiz isteklerin bir çoğu sermayedarların işine gelmez. Sermayedarlar işçilerin bütün taleplerine kendi gözlüklerinden bakarlar. Daha iyi çalışma ve yaşama koşullarıyla ilgili bütün isteklerimiz işverenin gözünde paraya dönüşür.

Patronlarla işçiler arasındaki ilişki bir terazinin iki kefesi arasındaki ilişki gibidir. Biri artarsa diğeri azalır. İşverenlerle aynı şehirden olmamız, aynı siyasi partiye üye olmamız bu ilişkiyi değiştirmez.

Çünkü her bölgede, şehirde, her siyasi partide hem işçiler, hem de işverenler vardır. Aynı partinin üyeleri arasında, hemşehirliler arasında zaman zaman dayanışma olabilir. Bazen iş bulabilmek için hemşehirlilik ilişkilerini de devreye sokarız. Ama konu ücret ve kar olduğunda bütün bunlar işe yaramaz.

Toplu sözleşme görüşmelerinde bizimle aynı masaya oturan işverenler oy verdiğimiz partiyle ilgilenmez, nereli olduğumuzu sormaz. Ne kadar ücret istediğimiz, hangi hakları teklif ettiğimizi sorar.

Biz işçilerin bu tür ilişkilerle güç kazanmamız ve haklarımızı elde etmemiz mümkün değildir. Haklarımız olduğunu düşündüğümüz şeyleri gücümüzle elde ederiz. Gücümüzün kaynağı birlik ve beraberliğimizdir.

İşçi sınıfının güçlü olmasının ilk koşulu kendiliğinden ortaya çıkar, çünkü işçilerin sayısı fazladır.

Ancak sayısal olarak fazla olan işçilerin örgütlenmemesi halinde bu sayısal fazlalık hiç bir şekilde **güce** dönüşmez.

Sayımız çok ve her geçen gün daha da artıyor. 1955 yılında Türkiye'de yalnızca 1.5 milyon kadar işçi vardı. Bu toplam çalışanların yüzde 14'ü demekti.

2000 yılı nüfus sayımının kesinleşmiş rakamlarına göre Türkiye'de 67 milyon 800 bin kadar insan yaşıyor. Bu sayının yaklaşık 21 milyonu faal nüfus olarak tanımlanıyor.

Bu sayının da yaklaşık 10 milyonu **ücretli işçidir.**

Bu sayı 1950'li, 1960'lı yıllarla kıyaslanmayacak kadar fazladır.

Peki sayımızın bu kadar çok olması güçlü olmamız için yeterli mi?

Sayıca çok olmamız güçlü olmamız için gereklidir. Ancak bu yetmez.

Bu kadar çok işçi, emekçi, çalışan kitle ortak davranamıyor, bir çatı altında toplanamıyor, yaşananlara aynı pencereden bakamıyorsa, işçi kimliğinin ve ortak çıkarlarımızın farkında değilse, kısaca **örgütlü değilse**, bir gücü de ifade etmez.

Bir de patronlara bakalım:

Onlar sayıca fazla değil. Paraları, işyerleri, makinalarının olması onları güçlü kılıyor.

Ancak sermaye sınıfının gücünün en temel kaynaklarından biri hepsinin gözünde patron sınıfının gözlüğünün olmasıdır. Olaylara aynı bakış açısıyla, aynı sınıfsal kimlikle baktıkları için örgütlenerek güçleniyorlar.

Patronlarımız güçlüler çünkü birlikte davranıyorlar.

BİRLİK DEMEK GÜÇ DEMEKTİR

Onların güçlerini arttıran sendikaları, dernekleri, televizyonları, radyoları, gazeteleri var. Bu nedenle patronlar hep güçlü görünüyor ve ülkemizin politikalarını da etkiliyorlar.

İŞÇİLERİN DE BİRLİĞİ, SENDİKALARDIR

BİRLİK OLARAK,
İŞYERİNDE VE ÜLKEDE
EKONOMİK VE DEMOKRATİK SORUNLARIMIZA
ÇÖZÜM BULACAĞIMIZ KURULUŞLAR;
SENDİKALARDIR.

SENDİKA NEDİR?

SENDİKA,

Diline, dinine, rengine, siyasi görüşüne bakmaksızın bütün işçileri kapsayan bir **kitle** örgütüdür.

SENDİKA,

Çalışanların ortak hak ve çıkarlar uğruna birliğinin ifadesidir.

SENDİKA,

İşçilerin ekonomik ve **demokratik** örgütlerdir.

SENDİKA,

Sadece işçilerin örgütü olduğu için bir **sınıf** örgütüdür.

SENDİKA,

Devlete, siyasi iktidara, partilere karşı **bağımsız** bir örgüttür.

Daha genel biçimde ifade edersek ***SENDİKA***;

Çalışanların çalışma yaşamına ilişkin sorunlarını çözmek, ortak çıkarlarını ve haklarını korumak ve geliştirmek için kurdukları örgütlere denir.

Sendika, işçinin birliğini etkin bir güce dönüştüren mekanizmalardır.

HER İSTEDİĞİMİZ SENDİKAYA ÜYE OLABİLİR MİYİZ?

1982 Anayasası'nın 51. maddesine ve 2821 sayılı Sendikalar Yasasının 22. Maddesine göre; işçilerin "***izin almaksızın***" sendikalara üye olma hakları vardır.

Bu hakkını kullanmasına karşı çıkmak suç teşkil eder.

Her istediğimizde sendikalara üye olabiliriz. Ama Üyelik bazı yasal formalitelere bağlanmıştır.

Birinci koşul,

İşkolu koluşudur. Örneğin metal işkolunda çalışıyorsanız, metal işkolunda faaliyet gösteren bir sendikaya üye olabilirsiniz. Yasa, 28 işkolu belirlemiştir.

İkinci koşul,

Noter koşuludur. İşçilerin sendika üyeliği ancak noterde yapılması koşulu ile geçerlilik kazanabilir.

Üçüncü koşul,

Birden çok sendikaya üye olmak yasaktır. Birinden istifa ederek bir diğerine üye olabilirsiniz.

Toplu sözleşmeye ulaşmak için bu kadarı da yetmez.

Dördüncü koşul,

Üye olduğunuz sendika ülke çapında işkolu için gerekli % 10 barajını geçen bir sendika olmalıdır.

Beşinci koşul,

Sendika işyerinde çalışanların en az yarıdan bir fazlasını üye yapmalı, yani çoğunluğu sağlamalıdır.

Altıncı koşul,

Üyelik formları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na gönderilerek "**Çoğunluk tespiti**" yapılmalıdır.

Yedinci koşul ise,

Çoğunluk tespiti yapıldıktan sonra **Yetki Belgesinin** alınmasıdır.

Yetki belgesiyle sendika, işveren ile **toplu pazarlık** masasına oturma ve üyeleri adına görüşme yapma hakkı elde etmiş olacaktır.

Görüldüğü gibi, hak elde etmek, korumak ve geliştirmek mücadelesi zorlu-yasal bir sürecin de **disiplin, karalılık ve sabırla** göğüslenmesini gerekli kılmaktadır.

SENDİKALARIN TARİHÇESİ

Sendikalar işçi sınıfı hareketinin bir parçası olarak, Sanayi Devrimi'nden sonra ortaya çıktılar.

1650'li yıllara doğru İngiltere'de Sanayi Devrimi ortaya çıktı. Buhar enerjisinin üretimde kullanılmasıyla ortaya çıkan bu dönüşüm **Kapitalist Üretim Sistemi** olarak adlandırılan yeni bir üretim sisteminin de habercisiydi.

Sanayi Devrimi yeni teknolojik gelişmelerin de hazırlayıcısı oldu. Zanaatkarın, köylünün artık geçinemeyerek kentlerde kurulan fabrikalara akarak işçileşme sürecine girdiler.

Çalışma ve yaşama koşullarının gittikçe ağırlaşması işçi hareketlerinin doğmasına neden oldu.

Fabrika sisteminin aynı anda çok sayıda kişinin yan yana çalıştığı bir sistem olması işçilerin biraraya gelişini kolaylaştırıyordu.

Başlangıçta işçi eylemleri örgütsüz biçimde kendiliğinden gelişiyordu. Genellikle ağır çalışma koşullarına karşı anlık öfkeler biçimindeydi.

İş koşullarının daha da kötüleşmesi, kadın ve çocuk emeğinin ağır ve tehlikeli işlerde de sınırsızca kullanılması tepkilerin daha da büyümesini sağladı. İşçilerin olumsuz olan ve giderek olumsuzlaşan koşullara ilk tepkisi, **makina kırıcılığı** biçiminde ortaya çıktı.

Sonuç alınamaması üzerine **yardımlaşma dernekleri** kuruldu.

Bunlar, işçilerin örgütlü biçimdeki çözüm arayışlarıydı. Aynı mesleğe sahip işçilerin kendi aralarında kurdukları örgütlenmeler oluştu. Adına **birlik** denilen bu yapılar, bugünkü anlamdaki sendikaların çok gerisinde, yardımlaşma sandıklarıydı.

Bu sandıklarda çalışma koşulları nedeniyle hastalanan, iş göremez hale gelenlere yardımlar yapılırdı. Zaman içinde yardım sandıkları grev ve direnişleri de örgütlemeye başladı. İşçi hareketi giderek güç kazandı. İşçi sınıfı yardımlaşma sandıkları şeklinde başlattığı örgütsel deneyimini geliştirerek sendikal yapıları oluşturdu.

Bugünkü sendikalara benzer özellikte bilinen ilk sendikal örgütlenmeler 1700'lü yılların başında İngiltere'de ortaya çıktı. Bunların çoğunluğu meslek sendikalarıydı.

İşçi sınıfı yasal anlamda sendikalarına kavuşmak için uzun yıllar mücadele etti. Sendikal birlikler şeklinde kurulan ilk örgütlenme çalışmalarının üzerinden 100 yılı aşkın bir süre geçtikten sonra 1820 yılında yine İngiltere'de ilk yasal sendika kuruldu.

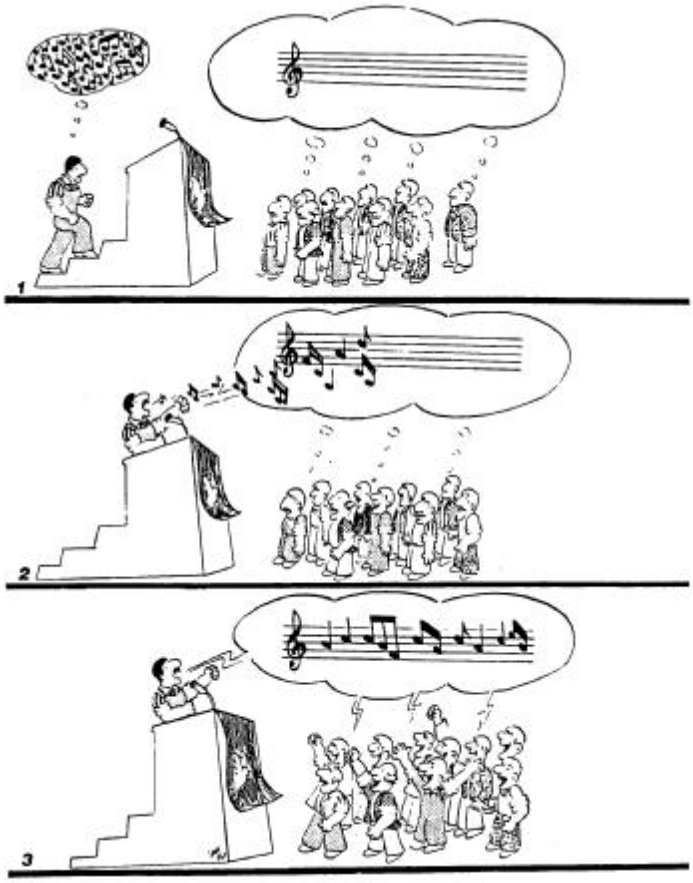

TÜRKİYE'DE SENDİKALAŞMA

Türkiye'de sendikalar Batı'daki örneklerine göre çok ileri tarihlerde ortaya çıktı.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde belli üretim dalları dışında sanayileşme yaşanamadığından işçi sınıfının ortaya çıkışı gecikmişti. Buna bağlı olarak sendikaların ortaya çıkması da batıdaki örneklere göre ileri tarihlerde oldu.

İmparatorluk döneminde bilinen ilk işçi hareketleri 1830'lu yıllarda tarım işçilerinde görüldü. Bunlara karşı İmparatorluğun çıkardığı "nizamnameler" oldukça sertti. Üretimin durdurulması (grev) vatan hainliği olarak değerlendirilerek ölümle cezalandırılıyordu.

Kasımpaşa Tersanesi İşçileri ve Beyoğlu Telgrafhanesi İşçileri tarafından 1872 yılında gerçekleştirilen grevler de ilk grevler olarak kabul edilmektedir.

1871 yılında kurulan “Ameleperver Cemiyeti” (İşçi Severler Derneği) kimi araştırmacılar tarafından ilk sendika olarak tanımlansa da asıl olarak yardımlaşma sandığı işlevine sahip bir örgütlenmeydi.

İmparatorluğun son yıllarına doğru işçi hareketi ve sendikal faaliyet bakımından bir hareketlenme gözlendi. 1908 yılında II. Meşrutiyetin ilanını izleyen günlerde, varolan siyasal hareketlilikten etkilenerek Anayasaya örgütlenme hakkıyla ilgili hükümler konulması üzerine, başta İstanbul ve Selanik olmak üzere çeşitli işkollarının geliştiği bölgelerde çok sayıda sendika kuruldu. Yaygın grevlere gidildi.

Siyasi iktidar değişse de, grevlere karşı tutumun değişmediği İttihat Terakki'nin uyguladığı sert yöntemlerden anlaşıldı.

Cumhuriyet sonrası işçi hareketi ve sendikacılığın gelişmesinde sanayileşme hareketlerinin büyük etkisi oldu.

Osmanlı’dan alınan güçlü bir sanayileşme ve kitlesel anlamda işçi bulunmuyordu.

Sanayileşme alanında asıl atılım 1930 sonrasında başladı. İzleyen yıllarda kurulan Şeker fabrikaları, Sümerbank, Kömür işletmeleri, Karabük Demir çelik, Türk Petrolleri, Kağıt fabrikaları devlet eli ile oluşturulan sanayi girişimleriydi.

Bunları diğer işletmeler izledi.

İmalat sanayinde yeni yeni fabrikaların kurulmasıyla işçi sayısında büyük artışlar oldu. Ancak çalışanların "sınıf" temelinde birleşmeleri yasaktı.

Dolayısıyla sendikaların kuruluşu yasaktı.

İşçi-işveren ilişkilerini düzenleyen bir yasa kaçınılmaz hale geldi.

1936 yılında ilk **İş Kanunu** çıkartıldı.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminde dünyada demokrasi rüzgarları esiyordu. Türkiye'de bu etki ile süratle "çok partili" düzene geçti.

1945/46 yıllarında Çalışma Bakanlığı, İş bulma Kurumu ve İşçi Sigortaları Kurumu kuruldu.

Sendikasız bir demokrasi olamazdı…

1947 yılında ilk Sendikalar kanunu çıkartıldı ve ilk kez yasal zeminde sendikalar kuruldu ve faaliyet gösterme çabasına girdiler.

"Çabası" diyoruz çünkü toplu iş sözleşmesi ve grev yasası çıkarılmadı.

Toplu sözleşme ve grev hakkı vaadini yerine getirmeyen siyasi iktidara karşı, işçi sendikaları 1952 yılında birleşerek **TÜRK-İŞ**'i kurdular.

Sendikaların varlığına karşı grevsiz ve yetersiz toplu pazarlık hakkıyla faaliyet gösterdiğinden işçi haklarının korunmasında yeterince etkin olunamadı.

1961 Anayasası'nda ilk kez **"grev hakkına"** yer verildi.

1963 Kavel grevinde, grev hakkının Anayasada bulunmasının yeterli olmadığı, grev hakkının uygulama esas ve koşullarını gösterecek bir "Grev Yasası" ihtiyacı çarpıcı bir şekilde ortaya çıktı.

1963'ün 24 Temmuzu'nda 274 Sayılı yeni bir **Sendikalar Kanunu** ile 275 sayılı **Toplu Sözleşme Grev Yasası** çıkartıldı.

1966'da yaşanan Paşabahçe grevine dayanışma gösterilmesi konusunda Türk-İş'e bağlı sendikalar arasında görüş ayrılığı çıktı.

Dayanışma göstermek isteyen sendikalar; **Sendikalar Arası Dayanışma (SADA)** biçiminde birleşerek, greve sahip çıktılar.

Türk-İş bu sendikaların üyeliklerini askıya aldı.

13 Şubat 1967 tarihinde, bu sendikalardan T. Maden-İş, Lastik-İş, Basın-İş, Gıda-İş ve Zonguldak Maden İşçileri Sendikaları **DİSK**'i kurdular.

1960-1980 arası dönemde ülkedeki siyasal yaşamın da zenginliğine bağlı olarak çok sayıda sendika kuruldu. Uzun ve etkili grevler, direnişler yaşandı.

51 yıl aradan sonra ilk kez 1976 yılında 1 mayıslar kutlanmaya başlandı.

Yaygın ve uzun süreli kitlesel grevlerle 1980'lere gelindi.

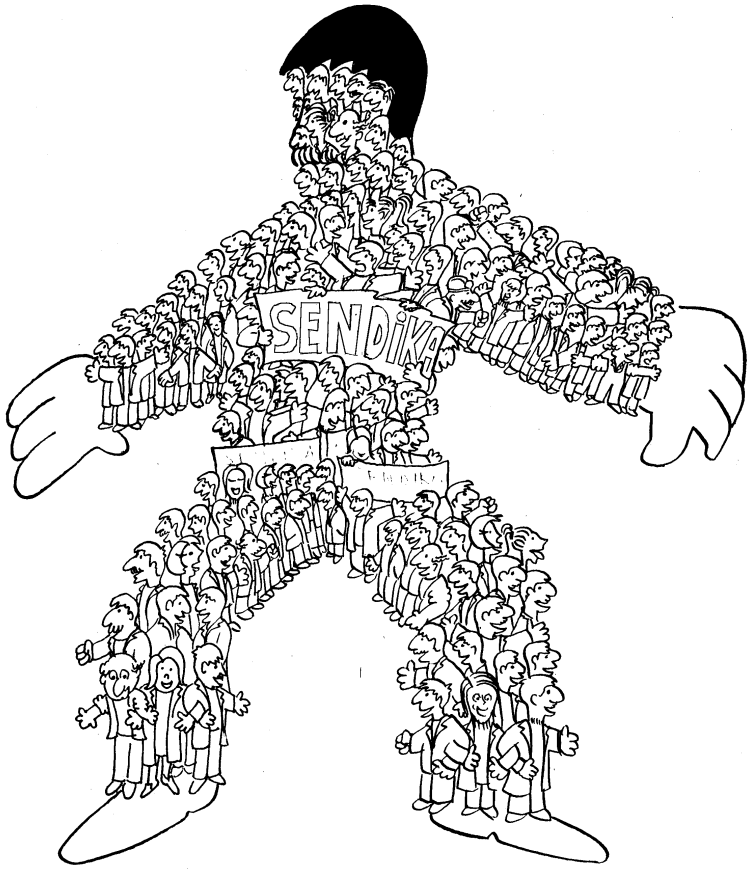

1980, ÇOK KONUŞULACAK...

1980 sonrasında sendikal hareket önemli yaralar aldı. DİSK ve bağlı sendikalarının kapatılmasının ardından demokratik yaşamın vazgeçilmez unsurları olan sendikaların etkinliği olabildiğince sınırlanmıştı.

1983 yılında yasal düzenlemelerin yapılması sonrasında sendikal hareket fiili örgütlenme sorunlarıyla, grev yasakları ve uzun prosedürlere bağlanan toplu sözleşme işleyişiyle karşı karşıya kaldı.

1980-1987 arasındaki uzun sessizlik döneminin ardından zorlu yılların verdiği birikimle ve işçi sınıfının maddi ve manevi kayıplarının had safhaya ulaşmasıyla tabanda bir hareketlilik yaşandı. Tabandan gelen hareketlenme sendikalara da yansıdı.

1986 Kasım ayında başlayan ve 2650 işçinin Katıldığı **Netaş Grevi**'nin sesi sadece ülke sınırları içinde kalmadı, dünya duydu...

Ulusal ve uluslararası dayanışma 93 gün süren grevi ayakta tutan ve başarıya taşıyan temel güçtü.

Bu yasalarla dahi grev yapılabileceği görüldü, grev işçi sınıfının yolunu açtı, ışık verdi.

1987 yılı eylemleri ağırlıkla toplu iş sözleşmelerindeki kayıpların kazanılması istemliydi.

1989 yılı Bahar Eylemleri adıyla anılan süreçte özellikle kamu işyerlerindeki işçilerinin yoğun eylem ve protestoları yaşandı. Kamu ve özel kesimde çalışan işçilerin eylemleri birlikte alanlara yansıdı.

Ekonomik taleplerle başlayan eylemlerle 1980 sonrasının kayıplarını telafiye yönelik önemli kazanımlar sağlandı. Sendikal hareket kendini bulmaya başladı.

1990'lı yılların başlangıcı işçi hareketi ve sendikacılık hareketi bakımından hayli canlı bir dönemdi. DİSK ve bağlı sendikalar hakkındaki davaların beraatla sonuçlanması üzerine 1992 yılından itibaren tek tek faaliyete geçtiler.

1990'ların ortalarına doğru sürekli hale gelen ekonomik krizler ve küreselleşme adı altında sunulan sermayenin uluslararası pazardaki rekabet taktikleri, sendikal hareketi ve işçi sınıfı hareketini geriletme yönünde etkiler gösterdi.

Günümüzde sendikal hareket, gerek sermayenin yeniden yapılanma süreçlerinin, gerekse yasal ve fiili örgütlenme engellerinin etkisi altında zorlu bir dönemden geçiyor.

SENDİKAMIZIN KISA TARİHİ

Birleşik Metal-İş Sendikası, geçmişi Türkiye sendikacılık hareketi tarihiyle özdeş sendikalardan birisidir.

Birleşik Metal İş Sendikası, iki ayrı tarihsel birikimin birleşmesiyle oluşan bir örgüttür.

Sendikamızı oluşturan sendikalardan ilki 1947 yılında kurulan Türkiye Maden-İş Sendikası'dır.

Bu sendika, 1947 tarihli Sendikalar Kanunu'nun kabul edilmesinden sonra faaliyete geçmişti. Yusuf Sidal, Enver İçten, Hayrettin Güneş, Emrullah Gültekin, Nizamettin Babaoğlu tarafından kurulan sendikanın ilk adı Demir-İş'ti.

Adı, 7 Ekim 1956 tarihinde Türkiye Maden-İş olarak değiştirildi.

İşçi hareketi tarihine damgasını vuran pek çok grev ve direniş Türkiye Maden-İş Sendikası'nın öncülüğünde gerçekleşti. Kavel Grevi, Sungurlar Direnişi, MESS'e bağlı işyerlerinde 1964, 1977-1978 ve 1980 yıllarında yaşanan yaygın grevler bu sendikanın yürüttüğü etkinliklerdi.

Birleşik Metal-İş'i oluşturan sendikalardan diğeri 12 Eylül 1963 yılında kurulan Otomobil-İş Sendikası'ydı. Aydın Özeren, Ahmet Oğuray, Turan Müzek, İbrahim Özer, Yaşar Cabbar, Yusuf Durmaz tarafından kurulan sendikanın amacı "*demokratik sendika düşüncesini yaymak ve geliştirmekti*."

Bağımsız olarak faaliyet gösteren Otomobil-İş, 1980 MESS grup sözleşmelerinde T. Maden-İş ile eylem birliği yapmıştır.

1980 sonrasında DİSK'in kapatılması ile birlikte T. Maden-İş üyelerinin yöneldiği ve örgütlendiği bir sendika oldu.

1980 sonrasının ilk yığınsal grevi olan Netaş Grevi'ni örgütlemesi, dönemin ilk yığınsal mitinglerinde, 1 Mayıs kutla-

malarında, K. Türkler'i anma törenlerinde T. Otomobil-İş Sendikası'nı görmeye başlayoruz.

1987 yılında Kale Kilit grevi, 28 ay süren Sace elektrik grevi, 2,5 yıl süren Süper Dizel grevi, Hurma Elektronik grevi, 1990-91 MESS grevleri Otomobil-İş Sendikası'nın örgütlediği mücadelelerdir.

1990 yılında Otomobil-İş, Çelik-iş ve Özdemir-İş Sendikalarının birleştirilmesi yönündeki aktif tutum gösteren Otomobil-İş, işkolu sözleşmelerinde ortak teklif, ortak stratejiler ve ortak eylemliliklerin öncülüğünü üstlenmiş, ayrı sendikalarda örgütlü işçilerin ortak çıkarlar temelinde iş ve eylem birliği alışkanlıklarının gelişmesinde etkin bir güç olmuştur.

1992 yılında DİSK ve bağlı sendikalar hakkındaki davaların beraatle sonuçlanması üzerine 1992'de yeniden faaliyete geçti.

1992 yılında yeniden faaliyete geçen Türkiye Maden-İş Sendikası ile T. Otomobil-İş Sendikaları arasında birlik sürecinin tartışıldığı görüşmeler yapıldı.

Görüşmeler sonunda 4-5 Eylül 1993 tarihinde iki sendikanın birleşme genel kurullarının toplanmasıyla, birleşik sendika metal işçilerinin iradesi ile tarih sahnesindeki yerini aldı.

Sendikanın adı da bu tarihsel adımın önemine uygun biçimde; **BİRLEŞİK METAL İŞÇİLERİ SENDİKASI** oldu.

NASIL BİR SENDİKA?

Ekonomik-demokratik sorunlarımızın çözülmesi, hakların korunup gelişmesi için **bir sendikaya üye olmak** gereklidir.

Tam burada **hangi sendikaya** sorusu gündeme gelmektedir.

Evet, hangi sendikaya?..

Dünyanın pek çok ülkesinde ve bizim ülkemizde de sendikalar arasında farklılıklar vardır.

Kimi sendikalar görevlerini sadece toplu iş sözleşmesi yapmak olarak görürler ve başka hiç bir etkinlik göstermezler.

Kimi sendikalar da, toplu sözleşme ile birlikte yasal ve demokratik ölçüler içinde işçilerin haklarını daima daha iyiye götürmek için çok yönlü etkinlikler gösterirler.

İşçinin sağlığını, çalışma süresini ve sosyal sorunlarını gündemlerine alır ve çözüm üretme çabası içine girerler.

İşçileri karar süreçlerine katarak birlikte karar alma alışkanlığını geliştirirler. İşçilerin toplumsal alandaki etkinliklerinin de artması yönünde bir dizi faaliyeti işçilerle birlikte gösterirler.

Sendikal eğitim, sendikal yayın, işçi ailesini de hedef alan eğitsel ve kültürel faaliyetleri esas alırlar. Kısaca, işçilerin işyerinde, sendikada ve ülkede **söz ve karar sahibi** olmalarını isterler.

Böyle olmayan sendikaların var olduğunu dikkate alarak, yukarıda belirtilen nitelik ve özelliklere sahip sendikalarda örgütlenmek doğru tutum olacaktır.

BİRLEŞİK METAL-İŞ NASIL BİR SENDİKADIR?

Metal yapımı ve işlenmesi, çelik sanayii, madeni eşya ve makine yapımı, elektrikli her türlü aracın yapımı ve montajı, otomotiv sanayiiyle ilgili her türlü işin yapıldığı 13 Numaralı metal işkolunda çalışan sayısı resmi verilerle 560 bindir.

2002 yılı Ocak ayı itibariyle, bu işçilerin 61 bin 458'ı **Birleşik Metal-İş Sendikası** üyesidir.

Birleşik Metal-İş Sendikası, toplu iş sözleşmesi yapabilmek için gerekli olan yüzde 10 işkolu barajını aşmış bir sendikadır.

Bağımsız ve demokratik bir örgüt olan **Birleşik Metal-İş**'in kapısı metal işkolundaki bütün işçilere açıktır.

DİSK üyesi Sendikamız, Avrupa düzeyinde 7 milyon üyeli Avrupa Metal Sendikaları Federasyonu FEM'e üyedir. Dünya çapında ise, Uluslar arası Metal İşçileri Federasyonu IMF'nin üyesidir. IMF'nin 18 milyon üyesi bulunmaktadır.

SENDİKAMIZIN TOPLUMSAL İŞLEVİ

Her toplumsal yapı kendisi için gerekli olan kurumları oluşturur. Bu oluşum çoğunlukla uzun zaman dilimi içinde yavaş yavaş gerçekleşir. Sendikalar da işçi sınıfının ortaya çıkmasından sonra ve belli bir bilinç düzeyine ulaşmasının ardından ortaya çıktılar.

Sendikalar, ortak güçlüklerle karşılaşan, aynı zorluklar altında ezilen işçi ve emekçilerin kendi koşullarını düzeltme mücadelesinden başka bir şey değildir.

Toplumsal kesimin gereksinimleri doğrultusunda ortaya çıkan sendikalar toplumun malıdır.

Sendikalar kendisini oluşturan milyonlarca çalışanın beklentilerinin ifadesidir. Arkasında bunca insanın bulunduğu bir yapı toplumsal yaşamın vazgeçilmez unsuru haline gelir. Sendikaların etkinliği bir güç olarak varlığını koruduğu sürece devam edecektir.

Sendikalar yalnızca üyelerine sosyal ve ekonomik açıdan birçok yarar sağlamakla kalmaz, toplumun diğer kesimlerine de pek çok etkileri vardır.

Bir sendika güçlüyse üyeleri için sağladığı haklarla toplumun diğer kesimlerini de etkiler. Onların da bu haklardan yararlanmalarına örnek olur.

Örneğin kamu kesimi işçilerinin 1989 Bahar Eylemleriyle elde ettikleri ücret zammı ve idari haklar diğer çalışanlara da örnek oldu. Türkiye'de çalışan kesimin ücret düzeyi de yükseldi.

Sendikalar aynı zamanda demokratik mekanizmaları yaşama geçirmiş toplumlarda katılımın ve çok sesliliğin ifadesidir. Siyasi iktidar üzerinde de bir baskı gücüdür.

Sendikalar aynı zamanda sistemi demokratik yapan temel unsurlardır.

BİRLEŞİK METAL-İŞ NASIL ÇALIŞIR?

Sendikalar işçilerin kendi öz örgütleridir. Bu nedenle de işçilerin çıkarları doğrultusunda faaliyet göstermelidirler.

Bu doğrultuda hareket eden Birleşik Metal İşçileri Sendikasında tam bir **demokrasi** egemendir.

Sendikal faaliyete ilişkin örgütlülük ilkeleri vardır. Bunlar;

1- Gerçekçilik,

2- Katılımcılık

3- Birlik'tir.

Sendikal demokrasiyi eksiksiz uygulama amacında olan Birleşik Metal İş Sendikası demokratik ilkelerini de şöyle belirliyor:

1- Katılımcılık

a) Oturuma katılma

b) Kararlara katılma

c) Faaliyete katılma

2- Açıklık

3- Denetim

Kısaca, **Birleşik Metal-İş Sendikası** demokratik işleyişe sahip bir sendikadır.

Katılım sendikamızın temel ilkesidir. Sendika üyesi metal işçileri, genel sendikal politikaların saptanmasından yapılacak çalışmalar kadar işleyişe hakimdir.

Birleşik Metal-İş Sendikası, üyesinin karar ve iradesiyle hazırlanmış **Tüzük** hükümlerindeki ilkeler çerçevesinde faaliyet gösterir.

Tüzüğümüzün "***Sendikanın Çalışma Yöntemi***" başlıklı 3. Maddesi'nde, sendikanın işleyişinde demokrasi ilkesinin temel alınacağı açıkça söylenmiştir.

Bu maddeye göre **Sendikamız**,

"Sendikal demokrasiyi tam anlamıyla uygular. Bu doğrultuda en alt kadrolardan, en üst yönetim birimlerine kadar bütün temsilci ve yöneticilerin üyeler arasından ve yine üyeler tarafından seçilmelerini sağlar. Her aşamada tabanın söz ve karar sahibi olması ve katılımcılık ilkelerini yaşama geçirir."

Sendikalar çalışmalarını yerine getirirken gerçekçi politikalar izlemelidir.

Gerek üyelerin hak ve çıkarları korunurken, gerekse siyasi alanda sınıfsal talepler için mücadele edilirken ortaya konulan hedefler gerçekçi olmak zorundadır.

Yaşamdan kopuk, üyelerin gereksinimlerinden uzak, işçilerinin bilgi düzeyine yabancı politikalar izleyen sendikalar güvenilirliklerini yitirirler.

Birleşik Metal-İş Sendikası bağıtladığı toplu sözleşmeden sendikal politikalar kadar bütün faaliyetlerinde ülkenin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal koşulları gözönünde bulundurur.

Bütün çalışmalarında ve ileriye dönük hedeflerinde metal işkolunun yapısını, ülkedeki işçi ve emekçilerin güçlerini, emek ve sermaye arasındaki sınıf ilişkilerini dikkate alır.

Bir **sendika** bütün uygulama ve kararlarında şeffaf olmalı, izleyeceği sendikal politikaları üyeleriyle paylaşmalıdır.

Birleşik Metal-İş Sendikası'nda şeffaflık esastır.

Yapılan bütün işler, söylenen sözler ve gelecekli ilgili projeler üyelerle birlikte oluşturulur. Sendika üyeleri işleyişin her aşamasında bilgi sahibidir, sürece katılır.

Birleşik Metal-İş üyeleri toplu sözleşmelerinde söz ve karar sahibidir. Taslakların oluşturulmasından, masada sözleşmenin müzakeresine kadar bütün aşamalarda işçilerin kararları esas alınır.

İşçi ve emekçilerin çıkarları **sınıfsaldır**. Bu çıkarları elde etmenin yolu bağımsız politikalar izlenmesinden geçer.

Birleşik Metal-İş, hükümetlerden, işverenlerden ve siyasi çevrelerden bağımsız faaliyet gösterir. Her türlü siyasal oluşumun dışındadır.

Sendikamızın bağlı olduğu tek şey **üyelerinin, işçilerin** yani, **sınıf çizgisidir.**

Bu sendikada metal işçisinin ekonomik ve demokratik çıkarlarının sözcüsü olduğu unutulmadan faaliyet gösterilir.

Metal işçilerinin sınıfsal bilincinin geliştirmek amacıyla kitaplar, broşürler hazırlar. Birleşik Metal-İş adıyla yayınlanan aylık dergisinde üyelerinin ve işyerlerinin sorunlarından toplumsal ve ekonomik konulara kadar her çeşit bilgi yer alır.

Eğitim, bir sendikanın üyelerinin sınıfsal bilincinin geliştirilmesine yarayan en önemli aralardan birisidir.

Birleşik Metal-İş, düzenli ve sürekli eğitim çalışmaları ve seminerleriyle üyelerinin bugünü kavramalarına ve yarınlarına sahip çıkmalarına hizmet eder.

İŞTE BUNLAR İÇİN, BİRLEŞİK METAL İŞ,
METAL EMEKÇİLERİNİN ÖZ YUVASIDIR

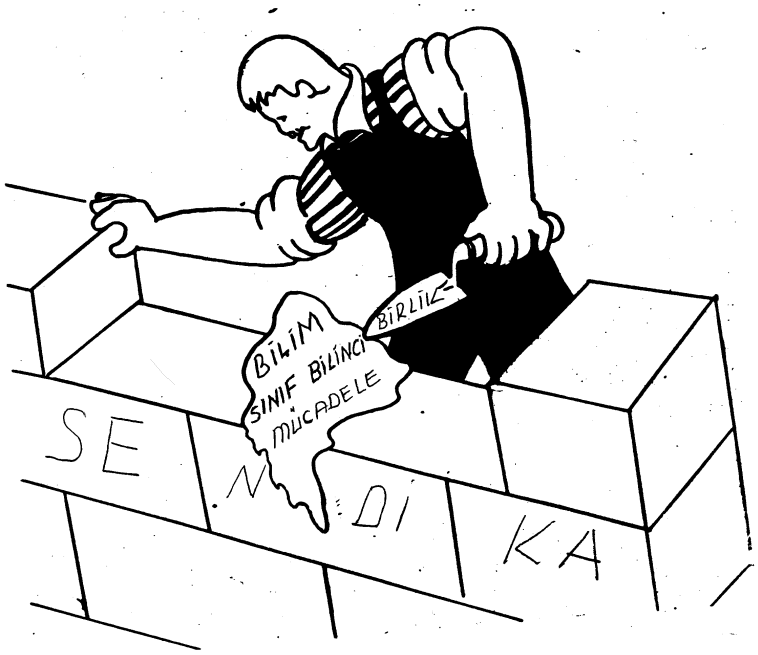

Birleşik Metal İşçileri Sendikası, ülkemiz işçi sınıfı tarihine işçi iradesini, gücünü, örgütlülüğünü, kararlılığını ve mücadele yeteneğini yansıtmış yüzlerce iz bırakan kazanımın adı olan, DİSK'in bir numaralı üyesidir.

Birleşik Metal-İş, sınıf ve kitle sendikacılığını savunur. Siyasal düşüncesine, inanç farklılıklarına, bölgesel farklılıklara bakmaksızın bütün metal işçilerini örgütlemeyi hedefler.

Birleşik Metal İş işçilerin **birliğine** inanır ve işçilerin, işyerinde, işkolunda, ülke düzeyinde ve uluslararası düzeyde **birliğinin** sağlanmasını amaçlar.

Birleşik Metal iş, üyelerinin siyasal görüş, dinsel inanç veya etnik kökenlerine ilişkin değerlerini istismar etmez.

Birleşik Metal İş, üyelerine hizmeti; işçinin 24 saati olarak tarif etmektedir. Birleşik Metal İş, aynı zamanda üye aile-

si ve çocuklarına yönelik faaliyetlerle sadece üyeyi değil, üyeyi ailesi ile birlikte kucaklar.

Birleşik Metal İş, işyeri Sendika temsilcilerinden başlayarak, tüm kurul üyelerini **seçim** ile göreve getirir.

Birleşik Metal İş, üyesi olsun olmasın işçinin ihtiyaç duyduğu her alanda yanındadır.

Sadece üyelerinin değil, toplumun emekçi kesimlerinin de çıkarlarının savunulmasında yanlarındadır. Yani kamu çalışanlarının, yani emeklilerin, yani işsizlerin, özürlülerin, kadınların ve çırakların da yanındadır.

Birleşik Metal iş, demokrasiden, insan haklarından ve barıştan yanadır.

Birleşik Metal iş, bu iddialarını elbette çok güçlü bir kadro ile hayata geçirme çabası içindedir.

Deneyimli, kararlı ve inançlı bir yönetim kadrosu, bilim adamları, teknik elemanlar, uzman kadrosu, nitelikli bir temsilciler ordusu, bürokrasiden arınmış, dinamik ve çağdaş teknikle donatılmış bir örgüt yapısı ile, kurumlaşmış işleyiş düzeni ile, işçilere her zaman açık kapısı ile, başta metal işçileri olmak üzere tüm emekçilerin **yuvasıdır**.

Haydi 3. Bin yıla Örgütlü bir işyerine,
DİSK/Birleşik Metal iş ile...

Demokrasi, insanca bir çalışma ve yaşama düzeni için adres:

DİSK/BİRLEŞİK METAL İŞÇİLERİ SENDİKASI'DIR

NEDEN OLMASIN?..